

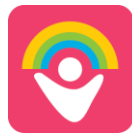
Το sharenting και η προστασία του διαδικτυακού αποτυπώματος των παιδιών

Τα μέσα μαζικής δικτύωσης έχουν αλλάξει τον τρόπο που οι άνθρωποι επικοινωνούν, που μαθαίνουν τα νέα αλλά και τον τρόπο που μοιράζονται πληροφορίες με άλλους. Η χρήση των μέσων μαζικής δικτύωσης έχει γίνει μια καθημερινότητα για τους περισσότερους. Ανεβάζουν ποστ για αυτά που σκέφτονται ή βιώνουν. Για αυτούς που είναι γονείς, αυτό πολλές φορές περιλαμβάνει και το τι κάνουν τα παιδιά τους. Ποιά είναι όμως η λεπτή αυτή γραμμή που διαχωρίζει την χρήση του μέσου σε λογικά πλαίσια από εκείνη που με υπερβολή προβάλλει και δίνει παραπάνω πληροφορίες από όσες πρέπει στο διαδίκτυο για τα παιδιά του;

Η υπερέκθεση στην οποία, λοιπόν, οι γονείς υποβάλλουν τα παιδιά τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, συνήθως μέσω φωτογραφιών ή και παράθεσης λεπτομερειών από την καθημερινότητά τους ονομάζεται sharenting. Το φαινόμενο αυτό, που σχηματίζεται από τις λέξεις share (μοιράζομαι) και parenting (ανατροφή), μας φανερώνει μια πολιτισμική αλλαγή στον τρόπο που μεγαλώνουμε τα παιδιά μας και εγείρει ερωτήματα που αφορούν τα δικαιώματα, την ηθική και την ιδιωτικότητα.

Το sharenting βασίστηκε σε οικογενειακές παραδόσεις όπως τα οικογενειακά φωτογραφικά άλμπουμ τις οποίες προκαλεί φέρνοντάς τις στην ψηφιακή εποχή. Τα ψηφιακά φωτογραφικά άλμπουμ παραμένουν αναλλοίωτα στο πέρασμα του χρόνου σε αντίθεση με τα χάρτινα και είναι διαθέσιμα σε πολύ μεγαλύτερο κοινό, με τον κίνδυνο ωστόσο της ανεξέλεγκτης διάδοσης πληροφοριών να ελλοχεύει. Οι γονείς άλλοτε θέλοντας να μοιραστούν μια στιγμή, άλλοτε θέλοντας να ανταλλάξουν απόψεις και συμβουλές, είτε απλά θέλοντας να είναι κι εκείνοι μέρος αυτής της εύκολης και γρήγορης δημοσιότητας, ανεβάζουν στα μέσα μαζικής δικτύωσης πληροφορίες για τα παιδιά τους, αψηφώντας τα δικά τους δικαιώματα. Δημιουργούν έτσι, πολλές φορές από την γέννα τους, ένα ανεξίτηλο διαδικτυακό αποτύπωμα που θα τα ακολουθεί για όλη τους τη ζωή. Με αυτόν τον τρόπο τους στερούν την επιλογή να αποφασίσουν για το αποτύπωμα που τα ίδια θέλουν να αφήσουν στο διαδίκτυο. Η ενδεχόμενη παραβίαση της ιδιωτικότητας των παιδιών τους μέσω του καθορισμού και της δημοσιοποίησης ενός ανεξίτηλου ψηφιακού αποτυπώματος, πριν καν τα ίδια συναινέσουν σε αυτό εγείρει σοβαρά ερωτήματα για το πώς αυτό μπορεί να επηρεάσει τόσο τα παιδιά όσο και τους ίδιους στο μέλλον.

Υπάρχει μια κοινή θεώρηση πως οι γονείς θέλουν το καλύτερο για τα παιδιά τους αλλά και πως γνωρίζουν καλύτερα από τα ίδια τι είναι ωφέλιμο για εκείνα. Πίσω από αυτά τα επιχειρήματα ελλοχεύει ο κίνδυνος να θολώνεται η

αυτοκριτική, αφηλώντας κινδύνους που αυτές οι επιλογές τους μπορεί να εγκυμονούν. Σε αυτήν την περίπτωση οι ενδεχόμενοι κίνδυνοι είναι πολλές φορές ιδιαιτέρως δυσδιάκριτοι έως άγνωστοι αφού τα μέσα μαζικής δικτύωσης βρίσκονται στη ζωή μας λίγο παραπάνω από μία δεκαετία και ακόμα δεν γνωρίζουμε ακριβώς την έκταση των επιπλοκών που μπορεί να έχουν στο μέλλον.

Το sharenting εμφανίζεται με διάφορες μορφές. Μία από αυτές είναι και η επιδίωξη των γονέων να επιδείξουν την εγκυμοσύνη/ μητρότητά / πατρότητα τους για να προσδιοριστούν ως επιτυχημένοι στα πλαίσια μιας κουλτούρας που επιβραβεύει την εγκυμοσύνη στο βαθμό που αυτή εξυπηρετεί ως μέσο αυτοπροβολής μιμούμενοι επιλογές διασημοτήτων.

Ακόμη, παρατηρείται ένας ανεπίσημος διαγωνισμός στα μέσα δικτύωσης που ωθεί τους γονείς να προσπαθούν να φαίνονται οι πιο αστείοι, έξυπνοι και εκπληκτικοί γονείς που μπορεί να υπάρχουν και αυτό τους καθιστά υπόδουλους των like και των αναδημοσιεύσεων των αναρτήσεών τους, ο αριθμός των οποίων τους υποδεικνύει το πόσο επιτυχημένοι είναι στο ρόλο του γονέα.

Στα πλαίσια αυτά, τα μέσα δικτύωσης κατακλύζονται από φωτογραφίες που απεικονίζουν τεχνητά τέλειες στιγμές από την υποτιθέμενη καθημερινότητα των γονιών που τις δημοσιεύουν . Αυτές οι φωτογραφίες όμως, χρειάστηκαν επανειλημμένες προσπάθειες και καθοδήγηση από τους γονείς ώστε να αποδοθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα, στερώντας τους έτσι ποιοτικές, ανεκτίμητες στιγμές.

Ωστόσο, αρκετοί γονείς προσπαθούν να διαφυλάξουν τις πληροφορίες που μοιράζονται από τα μάτια αγνώστων χρησιμοποιώντας κάποιες ρυθμίσεις ασφαλείας στο λογισμικό περιήγησης της συσκευής τους. Νιώθουν έτσι μια λανθασμένη αίσθηση ασφάλειας και καθησυχάζουν τον εαυτό τους. Η αλήθεια, όμως, είναι πως η πληροφορία είναι διαθέσιμη και προσβάσιμη ανά πάσα στιγμή σε άτομα που ξέρουν πώς να την εντοπίσουν. Το φάσμα αυτών των πληροφοριών ξεκινά από ακατάλληλες φωτογραφίες και φτάνει έως την πληθώρα στοιχείων που θα μπορούσαν π.χ να προδώσουν την τοποθεσία που βρίσκεται ένα παιδί, τις συνήθειές του, πληροφορίες που δυνατόν να γίνουν επικίνδυνες για αυτά.

Οι γονείς είναι οι φύλακες των προσωπικών δεδομένων των παιδιών τους και αυτοί που αποφασίζουν τί πρέπει να μένει ιδιωτικό και τί μπορεί να μοιραστεί με τον υπόλοιπο κόσμο γι αυτό και πριν από κάθε δημοσίευση φωτογραφίας παιδιού στο διαδίκτυο είναι χρήσιμο να ζυγίζουν τα υπέρ και τα κατά μιας τέτοιας ενέργειας. Καλό είναι να θυμούνται πως μια φωτογραφία μπορεί να δημιουργεί ευχάριστα συναισθήματα χωρίς απαραίτητα να την μοιράζονται

στα μέσα δικτύωσης. Τα παιδιά ενδέχεται να μη συμφωνούν με την απόφαση των γονέων να μοιραστούν προσωπικά δεδομένα (θετικά ή αρνητικά) για τα ίδια στο διαδίκτυο, ωστόσο εκείνα δεν έχουν την επιλογή της συναίνεσης ή μη. Κι ενώ οι ενήλικοι μπορούν να ορίσουν τις παραμέτρους που αφορούν τα δεδομένα που επεξεργάζεται το εκάστοτε πρόγραμμα περιήγησης, τα παιδιά τους δεν έχουν τον έλεγχο του ίδιου του ψηφιακού τους αποτυπώματος. Ακόμη, ένα χρήσιμο ερώτημα που θα έπρεπε να τίθεται είναι το τί εικόνα θα δημιουργεί για τους μελλοντικούς ενήλικες το ψηφιακό αποτύπωμα που οι γονείς θα έχουν δημιουργήσει για αυτά. Αλλά και το αν με το να δημοσιοποιούν φωτογραφίες των παιδιών στα μέσα δικτύωσης δημιουργούν και σε εκείνα την ανάγκη για διαρκή αναζήτηση της φήμης ή δημοσιότητας.

Η αποχή από τα μέσα δικτύωσης δεν είναι απαραίτητη καθώς και όποια μέθοδος ακυρώνει την υπόστασή τους ως σύγχρονα άτομα. Με το να τους ζητείται να απαλλαγούν από διασυνδέσεις και κοινωνικές επαφές που οι ίδιοι θεωρούν σημαντικές, δεν είναι ο πιο επιθυμητός δρόμος της σωστής χρήσης των μέσων δικτύωσης. Αντ' αυτού είναι χρήσιμο να παρουσιάζονται τα δικαιώματα παιδιών και γονέων ως συνυφασμένα, με τη χρήση τεκμηριωμένων απόψεων για την ιδιωτικότητα και τη δημοσιοποίηση που να ευνοούν τόσο τα παιδιά όσο και τους γονείς. Τέλος, θα πρέπει να αναρωτηθούμε πόση βαρύτητα εμείς προσδίδουμε στα μέσα δικτύωσης και κατά πόσο αυτά επηρεάζουν την ιδιότητα μας ως γονείς.

Ενδεικτικές

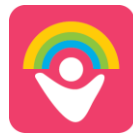
πηγές:

Sharenting and the extended self: self-representation in parents' Instagram presentations of their children.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15405702.2020.1744610>

Sharenting: Parental adoration or public humiliation? A focus group study on adolescents' experiences with sharenting against the background of their own impression management.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190740918309952>

Underage Children and Social Networking
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15391523.2013.10782605>

When the Child is Born into the Internet : Sharenting as a Growing Trend among Parents on Facebook.
https://www.researchgate.net/publication/299601525_When_the_Child_is_Born_into_the_Internet_Sharenting_as_a_Growing_Trend_among_Parents_on_Facebook

Δίκτυο
για τα δικαιώματα
του παιδιού

network
for children's
rights

‘Sharenting’: The Forgotten Children of the GDPR
<https://phrg.padovauniversitypress.it/system/files/papers/PHRG-2020-1-2.pdf>

Ελένη Νιαουνάκη, Ψυχολόγος, Κέντρο για το Παιδί

***Το παρόν άρθρο είναι μέρος της σειράς άρθρων που συντάχθηκαν από την ομάδα των ψυχολόγων του ΔΔΠ με θέμα "Η χρήση του Διαδικτύου από τους γονείς και τα παιδιά":**

«Οφέλη και κίνδυνοι της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από τα παιδιά» (Link)

«What goes online stays online: η μονιμότητα του διαδικτυακού κόσμου» (Link)

